

Включено до складу технічної документації зі здійснення лісовпорядкування відповідно до пункту 5 Порядку здійснення лісовпорядкування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2023р. № 112 та рішенням науково-технічної ради Держлісагентства (протокол № 23 від 20 грудня 2022р.)

Цільові деревостани гірських лісів Карпат для відповідних типів лісу, узгоджених з уніфікованими списками європейської класифікації

1. Загальна інформація, основні терміни

Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування, підготовлені технологічним відділом згідно наказу ВО «Укрдержліспроект» № 105 від 15.08.2026р. «Щодо класифікації лісових формацій», на основі існуючих типів лісу Українських Карпат та методичних рекомендацій «Класифікація лісових формацій України, узгоджена з європейською», підготовлених УкрНДІЛГА і схвалених науково-технічною радою Держлісагентства (протокол № 23 від 20 грудня 2022р.).

Застосування адаптованих для потреб лісовпорядкування назв і індексів типів лісу пов'язане з певними обмеженнями існуючої структури таксаційної бази даних щодо кількості символів для показника тип лісу, полегшенням уведення таксаційної характеристики в базу даних.

Коротка характеристика корінних деревостанів збережена згідно згаданих вище методичних рекомендацій. Для основних ознак цільових деревостанів типів лісу використані підготовлені групою авторів (д.б.н. проф. Г.Т.Криницький, д.б.н. проф. В.І.Парпан та ін.) «Наближене до природи лісівництво в Українських Карпатах», Львів-2006; «Порадник Карпатського лісівника» (Чернявський М.В., Парпан В.І. та ін.) Івано-Франківськ-2008, інші джерела.

Цільові деревостани – це деревостани які, найбільш повно використовують природну родючість ґрунтів, близькі за структурою до потенційних природних (корінних) для визначених типів лісу, різновікові за віковою структурою, мішані за складом, складні за просторовою структурою, оптимальні за породним складом, продуктивністю і приростом.

Для типів лісу наведені основні укрупнені ознаки цільових деревостанів (породна, вікова, вертикальна просторова структура), близьких до потенційних природних насаджень, на які зорієнтоване наближене до природи лісівництво. З часом структурні показники цільових деревостанів будуть уточнюватися і розширюватися (цільовий склад насаджень, походження, наявність підросту тощо) в залежності від функціонального призначення лісів і режиму ведення лісового господарства.

Для визначення вікової структури насаджень та вікової структури цільових деревостанів використані наступні їх типи:

- **одновіковий деревостан** – деревостан, в якому різниця віку окремих дерев не перевищує для хвойних порід і твердолистяних високостовбурних порід – два класи віку, для інших листяних порід – один клас віку;

- **умовно одновіковий деревостан** – деревостан, в якому різниця віку окремих дерев становить три - чотири класи віку для хвойних порід і твердолистяних високостовбурних порід; для інших листяних порід - два класи віку;

- **різновіковий деревостан** – деревостан, в якому різниця віку окремих дерев становить більше чотирьох класів віку, для хвойних порід і твердолистяних високостовбурних порід; більше двох класів віку – для інших листяних порід.

Ці типи вікової структури прийняти на основі аналізу наукових джерел, робіт окремих авторів, тривалості класів віку у різних господарствах, для спрощення і зручності під час виробничого застосування.

2. Характеристика цільових деревостанів гірських лісів Карпат для відповідних типів лісу

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
1	A ₃ -ялС	Вологий ялиново- (смереково)-сосновий бір	AЗЯС	Вологий ялиново- сосновий бір	Сосна звичайна з ялиною (IV), розташування групове, в домішці береза повисла	Різновікові, складні за просторовою структурою, оптимальні за породним скла- дом, продуктив- ністю і приростом
2	A ₃ -Сг	Вологий гірськососновий бір	AЗСГ	Вологий гірськососновий бір	Суцільні зарості із сосни гірської (висотою 0,5–2 м)	"
3	A ₃ -кЯл	Вологий кедрово-ялиновий (смерековий) бір	AЗК	Вологий кедрово- ялиновий бір	Ялинові насадження з домішкою кедрової сосни європейської (IV) і берези повислої	"
4	A ₄ -ялС	Сирий ялиново- (смереково-) сосновий бір	A4ЯС	Сирий ялиново- сосновий бір	Переважає сосна звичайна (IV) з низькорослою ялиною європейською та березою пов.	"
5	A ₄ -Сг	Сирий гірськососновий бір	A4СГ	Сирий гірсько- сосновий бір	Суцільні зарості із сосни гірської заввишки 0,4 - 1,2 м	"
6	B ₂ -ялС	Свіжий ялиново- (смереково-) сосновий суббір	B2ЯС	Свіжий ялиново- сосновий суббір	I ярус : сосна звичайна (III– IV), II ярус : ялина, береза повисла, інколи осика	"
7	B ₂ -Бк	Свіжий чистобуковий суббір	B2Б	Свіжий буковий суббір	Бук лісовий (III–IV), у домішці поодинокі екземпляри берези пов.	"
8	B ₂ ^H -Дс	Свіжий дубовий нагірний суббір	B2ДСК	Свіжий суббір дуба скельного	Дуб скельний (III–IV) з незначною домішкою дуба звичайного, берези повислої, груші звичайної	"
9	B ₃ -Бк	Вологий чистобуковий суббір	B3Б	Вологий буковий суббір	Бук лісовий (III–IV), у домішці інколи клен гостролистий, явір	"

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
10	В ₃ -ялС	Вологий ялиново- (смереково) сосновий субір	ВЗЯС	Вологий ялиново-сосновий субір	І ярус : сосна звичайна (II–III); II ярус : ялина (III–IV), в домішці береза повисла	"
11	В ₃ -яцЯл	Вологий ялицево-ялиновий (смерековий) субір	ВЗПЯ	Вологий ялицево-ялиновий субір	Переважає ялина (II–III) з домішкою ялиці білої (III–IV) і берези повислої	"
12	В ₃ -скдЯл	Вологий кедрово-ялиновий (смерековий) субір	ВЗКЯ	Вологий кедрово-ялиновий субір	Переважає ялина (III–IV) з домішкою кедрової сосни європейської (II–III) та берези повислої	"
13	В ₃ -мд-скдЯл	Вологий модриново-кедрово-ялиновий (смерековий) субір	ВЗМКЯ	Вологий модриново-кедрово-ялиновий субір	Ялина і кедрова сосна європейська із домішкою модрини європейської (II–III), берези повислої	"
14	В ₃ -Сг	Вологий гірськососновий субір (в комплексі з сугрудуватими підтипами)	ВЗСГ	Вологий гірсько-сосновий субір	Суцільні зарості сосни гірської (висотою 2–3 м), інколи з домішкою низькорослої ялини	"
15	В ₃ -Ял	Вологий чистоялиновий (чистосмерековий) субір	ВЗЯ	Вологий ялиновий субір	Ялинники (III–IV), в домішці рідко береза повисла, інколи ялиця біла, осика	"
16	В ₃ -Влз	Вологий зеленівільховий субір (у комплексі з сугрудуватими підтипами)	ВЗВЛЗ	Вологий зеленівільховий субір	Суцільні зарості вільхи зеленої з незначною домішкою ялини, сосни гірської і берези повислої	"
17	В ₃ -скдСг	Вологий кедрово-гірськососновий субір	ВЗКСГ	Вологий кедрово-гірськососновий субір	Переважає сосна гірська (висотою 2–3 м) з домішкою кедрової сосни європейської та берези повислої	"
18	В ₄ -ялС	Сирий ялиново- (смереково)-сосновий субір	В4ЯС	Сирий ялиново-сосновий субір	І ярус : сосна звичайна (III–IV); II ярус : ялина (IV). У домішці береза повисла, осика	"

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
19	В ₄ -Ял	Сирий чистоялиновий (чистосмерековий) субір	В4Я	Сирий ялиновий субір	Ялина (III– IV) з домішкою сосни європейської (II–III), берези повислої, осики	"
20	В ₄ -скдЯл	Сирий кедрово-ялиновий (смерековий) субір	В4КЯ	Сирий кедрово-ялиновий субір	Ялина (III– IV) з домішкою кедрової сосни європейської (II–III)	"
21	В ₄ -Сг	Сирий гірськососновий субір	В4СГ	Сирий гірсько-сосновий субір	Суцільні зарості із сосни гірської (висотою 2– 3 м)	"
22	С ₁ ^н -Дс	Суха нагірна судіброва (з фрагментами сухих дібров)	С1ДСК	Суха судіброва дуба скельного	Панує дуб скельний (II–III), в доміщі граб звичайний, рідко дуб звичайний, клен польовий, береза повисла, черешня пташина	"
23	С ₂ ^н -Дс	Свіжа нагірна судіброва	С2ДСК	Свіжа судіброва дуба скельного	Дуб звичайний (II) з невеликою домішкою граба звичайного, клена гостролистого	"
24	С ₂ -ГД	Свіжа грабова судіброва	С2ГД	Свіжа грабова судіброва	Дуб звичайний (II) з невеликою домішкою граба звичайного, клена гостролистого	"
25	С ₂ -яцД	Свіжа ялицева судіброва	С2ПД	Свіжа ялицева судіброва	I ярус: дуб звичайний (II–III); II ярус: граб звичайний, ялиця біла, липа серцелиста, береза повисла, осика, клен гостролистий	"
26	С ₂ -бкД	Свіжа букова судіброва	С2БД	Свіжа букова судіброва	Дуб звичайний (II) з домішкою бука лісового, граба звичайного, клена гостролистого, липи серцелистої. Відновлення задовільне, в основному за рахунок граба звичайного й бука лісового	"
27	С ₂ ^н -бкДс	Свіжа нагірна букова судіброва	С2БДС	Свіжа букова судіброва дуба	Дуб скельний з буком лісовим (II), у доміщі граб звичайний, дуб	"

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
				скельного	звичайний, береза повисла, черешня пташина	
28	С ₂ -ГБк	Свіжа грабова субучина	С2ГБ	Свіжа грабова субучина	Бук лісовий і граб звичайний, у домішці дуб звичайний, явір, клен польовий, дуб скельний, черешня пташина, берека, береза повисла, осика	"
29	С ₂ -ял-яцБк	Свіжа ялиново-(смереково-) ялицева субучина	С2ЯПБ	Свіжа ялиново-ялицева субучина	Бук лісовий (II) з домішкою ялиці білої, ялини, рідко – берези повислої, явора	"
30	С ₂ -д-бкЯц	Свіжа дубово-букова суяличина	С2ДБП	Свіжий дубово-буковий суяличник	Ялиця біла (I–II) з домішкою дуба звичайного, бука лісового, граба звичайного, берези повислої, явора	"
31	С ₂ -ял-бкЯц	Свіжа ялиново-(смереково-) букова суяличина	С2ЯБП	Свіжий ялиново-буковий суяличник	I ярус : ялиця біла (I), II ярус : ялина, береза повисла, бук лісовий, осика	"
32	С ₂ -бк-яцЯл	Свіжа буково-ялицева сурамінь (сусмеречина)	С2БПЯ	Свіжий буково-ялицевий суяличник	Ялина (I) з участю (20 %) ялиці білої, бука лісового, у домішці явір, береза повисла, липа серцел.	"
33	С ₃ -ГД	Волога грабова судіброва	С3ГД	Волога грабова судіброва	Дуб звичайний (III) з домішкою граба звичайного, клена гостролистого, липи серцелистої, берези повислої	"
34	С ₃ -яцД	Волога ялицева судіброва	С3ПД	Волога ялицева судіброва	Дуб звичайний (II) з домішкою ялиці білої, граба звичайного, клена гостролистого, явора, липи серцелистої, берези повислої, вільхи чорної	"
35	С ₃ -бкД	Волога букова судіброва	С3БД	Волога букова судіброва	Дуб звичайний (II) з домішкою бука лісового, граба звичайного,	"

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
					клена гостролистого, липи серцелистої, осики	
36	C ₃ ^H -гДс	Волога нагірна грабова судіброва	C3ГДС	Волога грабова судіброва дуба скельного	I ярус : дуб скельний (II), II ярус: граб звичайний, черешня пташина (рідко), клени гостролистий і польовий, груша звичайна, липа серцелиста, береза повисла	"
37	C ₃ ^H -бкДс	Волога нагірна букова судіброва	C3БДС	Волога букова судіброва дуба скельного	I ярус: панує дуб скельний, рідше – бук лісовий (II), II ярус: граб звичайний, береза повисла, осика, липа серцелиста, клен гостр.	"
38	C ₃ -гБк	Волога грабова субучина	C3ГБ	Волога грабова субучина	I ярус : бук лісовий (II) з дубом звичайним; II ярус : граб звичайний, клен гостролистий, липа серцелиста, черешня пташина, груша звичайна, яблуня лісова	"
39	C ₃ -Бк	Волога чиста субучина	C3Б	Волога субучина	Бук лісовий із незначною домішкою явора, берези повислої, осики	"
40	C ₃ -г-яцБк	Волога грабово-ялицева субучина	C3ГПБ	Волога грабово-ялицева субучина	Бук лісовий (II) з домішкою ялиці білої, дуба звичайного (у II ярусі), дуба скельного, явора, берези повислої, граба звичайного	"
41	C ₃ -яцБк	Волога ялицева субучина	C3ПБ	Волога ялицева субучина	Бук лісовий (II) з домішкою ялиці білої (II-I)	"
42	C ₃ -ял-яцБк	Волога ялиново-(смереково-)ялицева субучина (у комплексі з ялиновими (смерековими) субучинами)	C3ЯПБ	Волога ялиново-ялицева субучина	Бук лісовий (II). У домішці постійні ялиця біла і ялина	"

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
43	С ₃ -яврБк	Волога приполонинна яворова субучина	СЗЯВБ	Волога приполонинна яворова субучина	Бук лісовий і явір (II–III)	"
44	С ₃ -д-бкЯц	Волога дубово-букова суяличина	СЗДБП	Вологий дубово-буковий суяличник	Ялиця біла (I) з домішкою бука лісового, дуба звичайного, граба звичайного, явора, клена гостролистого, липи серцелистої	"
45	С ₃ -бкЯц	Волога букова суяличина	СЗБП	Вологий буковий суяличник	I ярус : ялиця біла (I); II ярус: бук лісовий і ялина. В домішці береза повисла, явір і осика	"
46	С ₃ -бк-яцЯл	Волога буково-ялицева сурамінь (сусмеречина)	СЗБПЯ	Вологий буково-ялицевий суялинник	Ялина (I) з домішкою ялиці білої, бука лісового, явора, берези повислої	"
47	С ₃ -яцЯл	Волога ялицева сурамінь (сусмеречина)	СЗПЯ	Вологий ялицевий суялинник	Ялина (I) з домішкою ялиці білої (20–30 %), рідше з домішкою явора й берези повислої	"
48	С ₃ -Ял	Волога високогірна сурамінь (сусмеречина)	СЗЯ	Вологий суялинник	Ялина (I–II) з незначною домішкою берези повислої та явора	"
49	С ₃ -скдЯл	Волога кедрова сурамінь (сусмеречина)	СЗКЯ	Вологий кедровий суялинник	Ялина (II–III) з домішкою кедрової сосни європейської	"
50	С ₄ -дЯц	Сира дубова суяличина (в комплексі з дубово-буковою яличиною)	С4ДП	Сирий дубовий суяличник	Ялиця біла (II); в домішці дуб звичайний, бук лісовий, граб звичайний, вільха сіра, явір, клен гостролистий, зрідка ільм, ясен звичайний, липа серцелиста	"
51	С ₄ -ял-бкЯц	Сира ялиново-(смереково) букова суяличина	С4ЯБП	Сирий ялиново-буковий суяличник	Ялиця біла (II–III) з домішкою ялини європейської, бука лісового, берези повислої, осики	"

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
52	C ₄ -бк-яцЯл	Сира буково-ялицева сурамінь (сусмеречина)	C4БПЯ	Сирий буково-ялицевий суялиник	Ялина (III) з домішкою ялиці білої і бука лісового у II ярусі	"
53	C ₄ -Ял	Сира чиста сурамінь (сусмеречина)	C4Я	Сирий суялиник	Чисті ялиники з домішкою осики й берези повислої	"
54	C ₄ -Вл	Сира сучорновільшина	C4ВЛЧ	Сирий чорно вільховий сугрудок	Вільха чорна (II) з домішкою берези повислої, осики	"
55	C ₄ -Влс	Сира сусіровільшина (в комплексі з грудуватими підтипами)	C4ВЛС	Сирий сіровільховий сугрудок	Вільха сіра (II) з домішкою ялини, берези повислої	"
56	D ₂ ^н -гДс	Свіжа нагірна грабова діброва	D2ГДС	Свіжа грабова діброва дуба скельного	I ярус : дуб скельний (I), II ярус : граб звичайний з домішкою черешні пташиної, кленів, липи серцелистої, зрідка бука лісового	"
57	D ₂ -гД	Свіжа грабова діброва	D2ГД	Свіжа грабова діброва	I ярус : дуб звичайний (I), II ярус : граб звичайний. В домішці клени, груша звичайна, ільм	"
58	D ₂ -бкД	Свіжа букова діброва	D2БД	Свіжа букова діброва	Дуб звичайний (I) з домішкою бука лісового, дуба скельного, граба звичайного, кленів, ільма, черешні пташиної, береки, берези повислої й осики	"
59	D ₂ ^н -бкДс	Свіжа нагірна букова діброва	D2БДС	Свіжа букова діброва дуба скельного	Дуб скельний (I) з домішкою бука лісового та інших порід, відмічених у типі D2БД	"
60	D ₂ -гБк	Свіжа грабова бучина	D2ГБ	Свіжа грабова бучина	Бук лісовий (IIa) з домішкою дуба звичайного, граба звичайного, ясена звичайного, явора, клена гостролистого, липи серцелистої, черешні пташиної	"

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
61	D ₂ -Бк	Свіжа чиста бучина	Д2Б	Свіжа бучина	Бук лісовий (I) з домішкою явора, ільма	"
62	D ₂ -яцБк	Свіжа ялицева бучина	Д2ПБ	Свіжа ялицева бучина	Бук лісовий (I–II). У домішці ялиця біла, ялина	"
63	D ₃ -гД	Волога грабова діброва	Д3ГД	Волога грабова діброва	I ярус : дуб звичайний (I) з домішкою кленів, липи серделистої, черешні пташиної, ільма, II ярус : граб звичайний	"
64	D ₃ -бкД	Волога букова діброва	Д3БД	Волога букова діброва	Дуб звичайний (I), бук лісовий і граб звичайний. У домішці – ясен звичайний, клени, ільм, осика, береза повисла	"
65	D ₃ -яцД	Волога ялицева діброва	Д3ПД	Волога ялицева діброва	Дуб звичайний (I) з домішкою ялиці білої, граба звичайного, клена гостролистого і явора	"
66	D ₃ -гБк	Волога грабова бучина	Д3ГБ	Волога грабова бучина	Бук лісовий (I) з домішкою граба звичайного, явора, клена гостролистого	"
67	D ₃ -Бк	Волога чиста бучина	Д3Б	Волога бучина	Бук лісовий (IIa) з незначною домішкою явора, ільма, клена гостролистого	"
68	D ₃ -г-яцБк	Волога грабово-ялицева бучина	Д3ГПБ	Волога грабово-ялицева бучина	Бук лісовий (IIa) з участю ялиці білої, дуба звичайного і граба звичайного	"
69	D ₃ -яцБк	Волога ялицева бучина	Д3ПБ	Волога ялицева бучина	Бук лісовий (I–Ia) з домішкою ялиці білої, явора, ільма, ясена зв.	"
70	D ₃ -тсБк	Волога тисова бучина	Д3ТсБ	Волога тисова бучина	Бук лісовий за участі граба звичайного, тиса ягідного, ялиці білої, явора, ільма	"

№ зп	Індекси типів лісу	Назви уніфікованих типів лісу, узгоджених з європейською класифікацією, ухвалені науково-технічною радою Держлісагентства	Уніфіковані типи лісу, адаптовані до виробничих потреб лісовпорядкування		Основні ознаки цільових деревостанів	
			індекси	назви	породний склад (бонітет)	структура
71	D ₃ -ял-яцБк	Волога ялиново- (смереково-) ялицева бучина	ДЗЯПБ	Волога ялиново-ялицева бучина	Бук лісовий (I– Ia) з домішкою ялиці білої, ялини, явора, клена гостролистого, в'яза, берези повислої й осики	"
72	D ₃ -г-бкЯц	Волога грабово-букова яличина	ДЗГБП	Вологий грабово-буковий яличник	Ялиця біла (I– Ia) з домішкою дуба звичайного, граба звичайного, клена гостролистого, явора	"
73	D ₃ -бкЯц	Волога букова яличина	ДЗБП	Вологий буковий яличник	Ялиця біла (I– Ia) з домішкою бука лісового, явора	"
74	D ₃ -ял-бкЯц	Волога ялиново- (смереково-) букова яличина (із фрагментами свіжих підтипів)	ДЗЯБП	Вологий ялиново-буковий яличник	Ялиця біла (I– Ia) за участі бука лісового і ялини, а також з домішкою явора, ільма, берези повислої	"
75	D ₃ -бк-яцЯл	Волога буково-ялицева рамінь (смеречина)	ДЗБПЯ	Вологий буково-ялицевий ялинник	Ялина (I-Ia), з домішкою бука лісового, ялиці білої, явора, клена гостролистого, ільма гірського	"
76	D ₄ ³ -Д	Сира діброва (в комплексі з сугрудкуватими підтипами)	Д4Д	Сира діброва	Дуб звичайний (I–II) з участю ясена звичайного (I– Ia) і вільхи чорної, граба звичайного, ільма	"
77	D ₄ -Бк	Сира бучина	Д4Б	Сира бучина	Бук лісовий, з домішкою явора, ясена звичайного, граба звичайного, осики; одиночно ялина, ялиця біла	"
78	D ₄ -Вл	Сира чорновільшина	Д4ВЛЧ	Сирий чорновільховий груд	Вільха чорна з рідкою домішкою ясена, ільма, липи, осики, явора, вільхи сірої	"